

Το φαινόμενο της παράλληλης παρουσίας πολλών επισκόπων σε μία πόλη

Ορθοδοξία / Αγία και Μεγάλη Σύνοδος

Αθανάσιος Μουστάκης, Δρ Θεολογίας



[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1UzlpMv>]

Με παρέμβαση Ιουδαίων που τηρούσαν με ακρίβεια τον Νόμο και έφτασαν στην Εκκλησία της Αντιόχειας από την Ιερουσαλήμ («τινές από Ιακώβου» Γαλ. 2:12[7]), ο απ. Πέτρος συγκατατέθηκε σε διαχωρισμό των πιστών ανάλογα με την θρησκευτική προέλευσή τους. Μόλις ο απ. Παύλος πληροφορήθηκε αυτή την εξέλιξη αντέδρασε, ενώπιον της συνάξεως των πιστών, με ρητό και απόλυτο τρόπο μεμφόμενος τον απ. Πέτρο για υποκρισία και παρέκκλιση από την «αλήθειαν του ευαγγελίου».



Η περιγραφή του περιστατικού από τον απ. Παύλο δεν διευκρινίζει την έκβασή του, αλλά από τη γενικότερη στάση αυτού προς την Εκκλησία της Αντιόχειας, την πρακτική η οποία σε όλη την ιστορία ακολουθήθηκε και από την απουσία της παραμικρής αναφοράς σε διάσπαση μετά το περιστατικό, οδηγούμαστε στο ασφαλές συμπέρασμα ότι το πρόβλημα επιλύθηκε χωρίς να αφήσει κατάλοιπα για την ενότητα της Εκκλησίας. Αντιθέτως, φαίνεται να λειτούργησε ενισχυτικά προς τη διατήρηση της ενότητας και ως πρότυπο για την αντιμετώπιση αναλόγων προβλημάτων στο μέλλον.

Γ. Αντιστοίχιση με το σημερινό πρόβλημα

Ζώντας οι χριστιανοί του 1ου μ.Χ. αιώνα σε μία ιδιαίτερα περιπεπλεγμένη εθνολογικά κοινωνία δεν είχαν απέναντι στα θέματα της εθνικής ταυτότητας την ευαισθησία που έχει ο άνθρωπος της σύγχρονης εποχής. Ακόμη και στην περίπτωση του Ισραήλ, ο οποίος εκαυχάτο για την καθαρότητά του, η ιδιαίτερη εθνική του ταυτότητα ήταν απόρροια της θρησκευτικής του ιδιοπροσωπίας. Η διάκριση που κυριαρχούσε εκείνη την εποχή ήταν «**εθνικοί**» και «**Ιουδαίοι**» και έθετε εκ ποδών κάθε άλλο χαρακτηριστικό[8]. Αντίστοιχη διάκριση «εθνικών» και «χριστιανών» κυριάρχησε σε ολόκληρη την Ανατολική Μεσόγειο κατά την περίοδο της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας μέχρι την πρώτη άλωση της Κωνσταντινουπόλεως το 1204. Από αυτό το χρονικό σημείο και έπειτα, καθώς ατόνισε η συνοχή που προσέφερε η αυτοκρατορική εξουσία και η αυτοκρατορία οδηγήθηκε σε σταδιακή διάσπαση και διάλυση, άρχισαν να ξεπηδούν τα στοιχεία που τόνιζαν την εθνική ταυτότητα κάθε λαού. Η τάση αυτή κλιμακώθηκε μετά το 1453, καθώς η οθωμανική καταπίεση έφερε στην επιφάνεια τα ιδιαίτερα στοιχεία

κάθε εθνότητας στα Βαλκάνια και στις άλλες περιοχές που βρίσκονταν υπό την οθωμανική εξουσία.

Αν και ο πληθυσμός της Αντιόχειας κατά την αποστολική εποχή αποτελούνταν από κατοίκους ελληνικής, συριακής, ιουδαϊκής, ρωμαϊκής, αραβικής κ.λπ. καταγωγής, καθώς ο πολιτισμός που επικρατούσε ήταν αμιγώς ελληνικός, η μόνη διάκριση που είχε νόημα ανάμεσά τους ήταν η θρησκεία που ακολουθούσαν[9]. Αν μάλιστα, λάβουμε υπ όψιν μας ότι, εκτός από τους Ιουδαίους, οι οποίοι ακολουθούσαν το μωσαϊκό Νόμο, η πλειοψηφία επέλεγε τη η τις θρησκείες / λατρείες που θα ακολουθούσε αντιλαμβανόμεστε τη σπουδαιότητα αυτής της διάκρισης για εκείνη την περίοδο -γενικότερα- και για τη συνοχή της Εκκλησίας -ειδικότερα.

Κατά τη σύγχρονη εποχή έχει υποχωρήσει η διάκριση βάσει της επιλογής θρησκευματος παραχωρώντας τη θέση της στη διάκριση βάσει εθνικών χαρακτηριστικών, η οποία πλέον διαμορφώνει την ιδιαίτερη ταυτότητα κάθε λαού[10]. Αυτό οφείλεται σε μία σειρά από αιτίες, οι οποίες σχετίζονται με την ιστορική πορεία, την πνευματική παραγωγή, τις πολιτιστικές αξίες, τα οικονομικά δεδομένα και τη γεωπολιτική λειτουργία των διαφόρων εθνικών ομάδων. Ως αποτέλεσμα αυτού αναπτύχθηκε το φαινόμενο της παράλληλης παρουσίας πολλών επισκόπων σε μία πόλη με αποτέλεσμα τον παραγκωνισμό του ρόλου και της θέσεως του **Οικουμενικού Πατριαρχείου**, αν και αυτό σαφώς αναγνωρίζεται ως πρώτο τη τάξει και αναμφισβήτως τιμάται ως η Πρωτόθρονη Εκκλησία.

[Συνεχίζεται]

[7] ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΕΡ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ, οπ. π., σσ. 373-390. Προσδιορισμός τῆς ταυτότητάς τους όχι ως απεσταλμένων του απ. Ιακώβου, αλλά ως προερχομένων από την περιοχή της Ιερουσαλήμ.

[8] ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΓΕΡ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ, οπ. π., σσ. 404-407. Ὁ JEROME MURPHY-O'CONNOR στο έργο του *Paul. A Critical Life*, Oxford: Oxford University Press 1997, σσ. 150-151) εκτιμά ότι στην Αντιόχεια ετηρείτο ένας μέσος δρόμος: οι εξ εθνών ανέχονταν το «κοσέρ» φαγητό και οι εξ Ιουδαίων ίσως φρόντιζαν να έχουν το δικό τους φαγητό κατά τις κοινωνικές επαφές με μη Ιουδαίους πιστούς.

[9] Η Αντιόχεια από την ίδρυσή της ήταν χωρισμένη σε τέσσερις διαφορετικές συνοικίες, ανάλογα με την εθνική προέλευση των κατοίκων (L.H. JONES, *Strabo Geography. Books 1-17*, 1917-1932, βιβλίο 16.2.4, C 750. Πρβλ. GLANVILLE DOWNEY, *A History of Antioch in Syria from Seleucus to the ArabConquest*,

Princeton: Princeton University Press, ³¹⁹⁷⁴, σ. 78, W.W. TARN, *Hellenistic Civilisation*, New York: World Publ., 1971, σ. 158), χωρίς αυτό να εμποδίσει την ομογενοποίησή τους υπό την ομπρέλα του ελληνικού πολιτισμού με τη διαφοροποίηση των Ιουδαίων κατοίκων, οι οποίοι παρά την ισχυρότατη ελληνιστική επίδραση που είχαν δεχθεί δεν συμμετείχαν στην επίσημη λατρεία της πόλεως.

[10] Ως μία από τις πλέον ευκρινείς εξαιρέσεις σε αυτόν τον κανόνα πρέπει να θεωρηθεί το Ισραήλ, όπου θρησκεία και εθνική ταυτότητα συνδέονται άρρηκτα.

<http://bitly.com/1YA27tp>